

філірувати звук, виконувати «педалізацію», переусвідомлювати штрихові позначення оригіналу та розшифровувати їх засобами міхової артикуляції.

При перекладанні слід досягати зручного виконання, яке дозволяє не відволікатися на складність технічних завдань. Задля збереження тембрової та смислової єдності тематичного проведення, слід звертатися до принципу повного його проведення на одній з клавіатур, зазвичай правої, на яку припадає основне «навантаження». Однак багатоголосне викладення музичного матеріалу не завжди дозволяє постійно утримувати певну кількість голосів у правій або лівій руці, тож для зручності виконання чи для більш яскравого висвітлення основного тематичного матеріалу можливий перенос голосу з одного мануала до іншого.

Протягом століть поліфонія збагачувалася численними композиційними засобами та прийомами, значення яких не можна недооцінювати і нині. Перекладання значної частини поліфонічних творів посідають гідне місце в репертуарі акордеоністів. Виконавські можливості цього інструменту не тільки дозволяють технічно та художньо виразити основні ідеї поліфонічних творів, а й сприяють їх подальшому розкриттю.

М. Рудник

СПЕЦИФІКА ВТІЛЕННЯ ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ В АЛЬТОВИХ ТВОРАХ Б. ЛЯТОШИНСЬКОГО

M. Rudnyk

THE SPECIFICS OF THE IMPLEMENTATION OF GENRE AND STYLISTIC TECHNIQUES IN THE VIOLA WORKS OF B. LIATOSHYSKYI

Сучасне музичне мистецтво, як і попередня доба ХХ ст. — яскраво демонструє широку палітру композиторських стилів і стилістик, художніх течій, що є яскравим вираженням не лише індивідуальної думки композитора, а й загальної ментальності народу того чи іншого часу.

Творчість Б. Лятошинського сконцентрована, головним чином, навколо симфонічної музики, проте його мислення отримало яскраве вираження і в камерно-інструментальній спадщині. Митець дуже вдало поєднує стилістично різні та жанрово відмінні зразки п'єс — «Ноктюрн» та «Скерцино» в одному циклі для альтя. Попри єдиний твір для цього інструменту, автор яскраво втілює тут ідейно-образний зміст.

Якщо жанр скерцо хронологічно глибше сягає своїм корінням ще до сонатно-симфонічного циклу, що використовувався віденськими класиками (Й. Гайдном, В. Моцартом та Л. Бетховеном), то скерцино є похідним жанром доби романтизму. Жанр ноктюрну апріорі притаманний для інструментальної музики, проте є полярним скерцо за загальним характером, темпоритмікою й образною скерованістю. Об'єднуючою ланкою цих контрастних п'єс у цикл задля демонстрації основної концепції й задуму автора слугує інструмент альтя.

Надання автором інтелектуальної забарвленості п'єсі «Ноктюрн» та насичення її синтезуючими ознаками музичного мистецтва ХХ ст. (полістилістичними проявами, ознаками неоромантизму, експресіонізму, символізму) виявляється нетиповим для оригінальних зразків жанру ноктюрну (що перекладається як «нічна пісня»).

Скерцино, другий твір циклу, побудований на жанрово-фольклорній основі і контрастно доповнює першу п'єсу. Жанр скерцо (і, відповідно, похідний від нього — скерцино), що має довгу музичну історію видозмін та трансформацій, отримав своє специфічне втілення у циклі Б. Лятошинського. Насичення семантичним змістом твору, що першопочатково виконував розважально-грайливу функцію, є новацією композитора убік переорієнтації або чергової трансформації означеного жанру. Інтонаційно-семантичною основою твору слугує інтервал чиста кварта. У другій частині циклу через музичну експресивність, дисонуючі альтераційні комплекси, складні гармонічні нашарування автор висловлює особливе світовідчуття ХХ ст. та психологічну атмосферу напруженого часу.

У своєму альтовому циклі Б. Лятошинський утілює нову жанрову концепцію, яка фігурує навколо мелодекламатичного викладу основного музичного матеріалу, філософської заглибленості та споглядальних ознак експресії висловлювання та насичення колористикою основних образів.

О. Деркач

СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОМАНС: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

О. Derkach

MODERN UKRAINIAN ROMANCE: DEVELOPMENT TRENDS

Українська пісня — це музична мова нашого народу, виразник його настроїв та прагнень. Пісенні жанри в українській музичній культурі вражають різноманітністю, що свідчить про застосування пісні в різних життєвих обставинах. Кожен музичний жанр сучасної української музики створений з визначеною ціллю. Вітчизняна пісенність різножанрова та різностильова. На сучасній українській сцені представлені майже всі музичні напрями і жанри — від рок-музики, інді, кантрі, метал, поп-музика, блюз та джаз, хіп-хоп до електронної музики, а також ліричні пісні у стилістиці сучасного романсу.

Романс — це передусім ліричний жанр музично-поетичного мистецтва, у якому глибоко і всебічно розкривається внутрішній світ людини, її інтимні почуття, думки та настрої. Термін «романс» іспанського походження. Саме в Іспанії в XII–XIV ст. зародився новий пісенний жанр у творчості мандруючих музикантів, співаків, поетів. Ці пісні трубадурів з прийомами речитативу, мелодичного наспіву й мімічного танцю виконувались рідною романською мовою. Звідси походить і назва «романс». У XV ст. з розвитком ліричної поезії в Іспанії з'являються перші збірки романсів, які отримали назву «романсеро». Романс стає сольною світською піснею з інструментальним, переважно гітарним супроводом і тільки в XVIII–XIX ст. він набуває загальноєвропейського поширення.

Довгий шлях пройшов і український романс, коріння якого сягає одноголосних пісень. Розквіт жанру припадає на кінець XVIII ст. Захоплення інструментальною музикою, зокрема грою на бандурі, гітарі, гусях, фортепіано, сприяли формуванню пісні із супроводом, у якій помітно посилюється образна індивідуалізація, ліричне начало. Поетичне джерело в цих творах відзначається легкою, дохідливою мовою, чіткою ритмікою. Термін «пісня-романс» найбільш відповідає сутності жанру, що став перехідним від народної ліричної пісні до романсу.